

The Journal of International Social Science Education

ISSN: 2146-6297 (Online) Dergi websayfası: <https://www.dergipark.org.tr/en/pub/issej>

Sosyal bilgiler öğretmenliği yüksek lisans öğrencilerinin çevre etiği yaklaşımlarının incelenmesi

Ali Ekber Gülersoy & Hazan Burkan Akyol

Önerilen atf: Gülersoy, A.E. & Akyol, H.B. (2024). Sosyal bilgiler öğretmenliği yüksek lisans öğrencilerinin çevre etiği yaklaşımlarının incelenmesi, *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 10(1), 23-45. DOI: 10.47615/issej.1446720

Makale linki: <https://doi.org/10.47615/issej.1446720>

© 2024 Yazar(lar). Baskılar ve izinler: Yazarlar makalelerini USBED/Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisinde yayınladıktan sonra basılı olarak veya Birinci Baskı olarak çevrimiçi paylaşma iznine sahiptir.

Öne Çıkanlar

Bu çalışmayla sosyal bilgiler öğretmenliği yüksek lisans öğrencilerinin çevre etiği kavramı ve bakış açıları, durum çalışması modeli kullanılarak incelenmiş olup, araştırma sonuçlarının toplum çevre bilincine katkı sağlaması beklenmektedir.

Sosyal bilgiler öğretmenliği yüksek lisans öğrencilerinin çevre etiği tercihleri, araştırmanın ana bulgusu olarak canlı merkezci yaklaşımı benimsemeleriyle öne çıkmaktadır, bu da genel öğrenci tercihlerini anlamada önemli bir katkıdır.

Araştırma, sosyal bilgiler öğretmenliği yüksek lisans öğrencilerinin çevre etiği öğretimine dair değerlendirmelerinde temel hedeflerin, gelecek nesillere yaşanabilir bir çevre bırakma ve çevre bilincini küçük yaşlarda oluşturma olduğunu göstermektedir.

USBED/Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi hakemli bir çevrimiçi dergidir. Bu makale araştırma, öğretim ve özel çalışmalar amacıyla kullanılabilir. Makalenin içeriğinden yalnızca yazarlar sorumludur. Dergi makalelerin telif hakkına sahiptir. Yayıncı, araştırma materyalinin kullanımıyla bağlantılı veya doğrudan veya dolaylı olarak ortaya çıkan herhangi bir kayıp, işlem, talep veya masraf veya zarardan sorumlu tutulamaz.

Tüm yazarlardan, sunulan çalışmalarla ilgili olarak diğer kişi veya kuruluşlarla herhangi bir finansal, kişisel veya diğer ilişkiler dâhil olmak üzere herhangi bir fiili veya potansiyel çıkar çatışmasını ifşa etmeleri istenir.

Sosyal bilgiler öğretmenliği yüksek lisans öğrencilerinin çevre etiği yaklaşımlarının incelenmesi

Ali Ekber Gülersoy Hazan Burkan Akyol

Buca Eğitim Fakültesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, 35150, Türkiye

Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, 35380, Türkiye

ÖZ

Sosyal bilgiler öğretmenliği yüksek lisans öğrencilerinin çevre etiği anlayışını değerlendirmeyi amaçlayan bu nitel durum çalışması, çevre etiği öğretiminin toplumda çevre bilincinin oluşturulmasına katkı sağlamadaki potansiyel etkilerini keşfetmektedir. Araştırma, katılımcıların genelde insan ve acı merkezci yaklaşımları tercih etmemelerini, bunun yerine canlı merkezci bir perspektifi benimsemelerini vurgulamaktadır.

Özellikle, katılımcıların çevre etiğini öğretilmesi amacına dair değerlendirmelerinde, öncelikli hedeflerin gelecek nesillere yaşanabilir bir çevre bırakma, çevre bilincini küçük yaşlarda oluşturma ve çevre ahlakını öğretme gibi temel unsurlar olduğu gözlemlenmiştir. Ancak, katılımcıların çoğunluğunun eğitim programlarındaki çevre etiği önemine ilişkin mevcut vurgunun yetersiz olduğunu düşündükleri ve daha fazla vurgu yapılması gerektiğini belirttikleri gözlemlenmiştir.

Bu bulgular, çevre etiği öğretimi konusunda öğrencilerin farkındalığını ve taahhüdünü artırmak adına eğitim programlarında yapılabilecek güçlendirmelerin önemine işaret etmektedir. Öğretmenlerin, çevre etiği konusundaki eğitimlerini zenginleştirmeleri ve öğrencilere çevresel sorumluluklarını daha iyi anlatmaları için desteklenmeleri gerekebilir.

Ayrıca, eğitim programlarında çevre etiğine daha fazla vurgu yapılmasıyla, öğrencilerin çevreyle ilgili sorunları daha derinlemesine anlamaları ve çözüm için etik bir bakış açısı geliştirmeleri muhtemel olacaktır.

MAKALE TARİHİ

Geliş tarihi 04 Mart 2024
Kabul tarihi 13 Mayıs 2024

ANAHTAR KELİMELER

Çevre eğitimi, çevre etiği yaklaşımları, sosyal bilgiler öğretmenliği yüksek lisans öğrencileri

Makale Türü

Araştırma makalesi

İLETİŞİM

Ali Ekber Gülersoy gulersoy74@gmail.com Buca Eğitim Fakültesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, 35150, Türkiye

Hazan Burkan Akyol hzn.brkn.brknhazann@outlook.com Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, 35380, Türkiye

© 2024 Yazar(lar).

Bu makale Creative Commons Attribution-NonCommercial ile lisanslanmıştır. Lisans, (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0>) koşulları altında dağıtılan ve ticari olmayan amaçla eserini remix, ince ayar yaparak ya da üzerine geliştirerek kendi eserlerinde kullanılmasına izin verir. Ancak ortaya çıkan yeni eseri benzer lisans ile lisanslamak zorunda değildir.

Giriş

Çevre etiği, insanların doğal çevre ve diğer canlı varlıklarla etiksel ilişkilerini inceleyen bir felsefi disiplindir. Doğal dünyanın değeri, doğal kaynakların kullanımı, çevrenin korunması ve insanların çevresel sorumlulukları gibi temel konular, çevre etiğinin odaklandığı başlıca alanları oluşturur (Gedik, 2020). Bu etik alan, doğal dünyanın sadece insan çıkarlarıyla sınırlı olmayan, kendi haklarına ve değerlerine sahip bir varlık olduğunu savunarak, çevresel sorunların etiksel boyutlarını değerlendirmeyi ve çevresel kararlar almaya yönelik ahlaki teorileri ve prensipleri kullanmayı amaçlar (Kirac et al., 2012).

Çevre etiği, zaman içinde bilimsel keşiflerin, toplumsal hareketlerin ve siyasi olayların etkisi altında evrim geçiren bir felsefi disiplindir. Antik dönemden günümüze kadar olan tarihsel gelişimi incelendiğinde, çeşitli kültürler arası diyalogların ve farklı inanç sistemlerinin çevre etiğini şekillendirdiği gözlemlenmektedir (Mihailov ve Sakelarieva, 2022). Ayrıca, çevre etiğinin evriminde Çin'in antik ekolojik felsefesinin ve Thoreau'nun felsefesinin, özellikle doğa, insanlar ve doğa ile olan ilişkilerin anlayışı üzerindeki etkilerinin vurgulanması dikkat çekicidir (Metz, 2021; Singh vd., 2019).

Çevre etiği, çevresel sorunların değerlendirilmesi, çevresel politikaların oluşturulması ve doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımının sağlanmasına odaklanır. Bu bağlamda, sürdürülebilirlik, ekolojik adalet, doğal çevrenin hakları ve çevre sorunlarının çözümü için etiksel rehberlik sağlayan prensipleri geliştirir (Mantatov ve Mantatova, 2015). Çevresel sorunların gün geçtikçe arttığı bir dünyada, çevre etiği, bireylerin ve toplumların çevresel bilinç kazanması ve sürdürülebilir yaşamı desteklemesi açısından önemli bir rol oynamaktadır (Gülersoy vd., 2020; Gülersoy vd., 2022).

Çevre etiği, çevre sorunlarına yaklaşımlarını temsil eden farklı felsefi ve ahlaki yaklaşımlara sahiptir. Çevre etiği kapsamında bu çalışmada incelenecek yaklaşımlar şu şekildedir: İnsan merkezci yaklaşım (antroposentrik), Çevre merkezci yaklaşım (ekosentrik/bütüncül/holistik), Canlı merkezci yaklaşım (biyosentrik), Acı merkezci yaklaşım, Gelecekçi yaklaşım (fütürist) (Gülersoy, 2022; Gülersoy ve Dursun, 2023; Kasalak vd., 2018; Kayaer, 2013; Kılıç, 2008; Özer, 2015; Wienhues, 2022).

Öğretmenlerin çevre etiğiyle ilgili bilgi birikimi, değerlendirme yetenekleri ve çevresel sorunlara karşı duyarlılık düzeyleri, öğrencilere çevresel bilinç kazandırmada etkili bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır (Alkayış, 2020).

Sosyal bilgiler ve çevre etiği

Çevre etiği, insanların doğal çevre ve içindeki diğer canlılarla ilişkilerinde ortaya çıkan ahlaki sorunları inceleyen ve değerlendiren bir etik alanıdır. Doğal dünyanın değeri, doğal kaynakların kullanımı, doğal çevrenin korunması ve insanların çevreye olan sorumlulukları gibi temel konular, çevre etiğinin ana odak noktalarını oluşturur. Bu perspektife göre, doğal dünya ve içindeki tüm canlılar kendi haklarına ve değerlerine sahiptir. Bu da insanların çevresel sorumluluğunu ve doğanın korunmasını gerektirir. Çevre etiği, etik teoriler ve prensipler kullanarak çevre sorunlarının etik boyutlarını değerlendirir ve çevresel kararlar alır (Kirac et al., 2012).

Çevre etiği, bilimsel keşiflerin, toplumsal hareketlerin ve siyasi olayların etkisi altında

zaman içinde gelişen bir felsefe alanıdır. Tarihsel olarak, çevre etiğinin kökenleri antik dönemlere dayanmasına rağmen, bu disiplinin bağımsız bir araştırma alanı olarak tanınması 20. yüzyılın ortalarına kadar uzanır. Çin'in antik dönemdeki zengin ekolojik felsefesi ile modern çevre etiği düşüncesi arasında önemli bağlantılar bulunmaktadır. Ayrıca, Thoreau'nun felsefesi ile Taoizm'in antik dünya görüşü arasındaki benzerlikler gibi kültürler arası diyaloglar, çevre etiğinin gelişimini etkilemiştir (Mihailov ve Sakelarieva, 2022).

Çağdaş felsefi ve dini inançların doğa hakkındaki tarihi incelenerek, özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nde doğaya yönelik değişen tutumlar göz önünde bulundurulmuştur. Yeni bir çevre etiği, Dünya'yı "en yüksek hayatta kalma birimi" olarak kabul eder ve bu nedenle doğal kaynakların dikkatli bir şekilde yönetilmesini, biyoçeşitliliğin, ekosistemlerin ve tüm Dünya'nın korunmasını gerektirir (Aftab vd., 2022).

Sosyal bilgiler ve çevre etiği arasındaki ilişki, bireylerin toplum içindeki rolleri ve çevre üzerindeki etkileri ile ilgili bilinç ve sorumlulukların anlaşılmasını sağlanmasında önemli bir bağ olarak kabul edilmektedir (Dikicigil ve Gülersoy, 2020; Tekiroğlu ve Hayır-Kanat, 2021). Sosyal bilgiler eğitimi, öğrencilere tarih, coğrafya, ekonomi ve siyaset gibi konularda bilgi sağlarken, çevre etiği ise bu bilgilerin çevre üzerindeki etkilerini değerlendirmeleri için etik bir çerçeve sunmaktadır.

Sosyal bilgiler öğretmenleri tarafından çevre etiği farkındalığı ve sürdürülebilir çevreye yönelik tutumların öğrencilere aktarılmasıyla, öğrencilerin çevre konusunda bilinçlenmeleri ve etik davranışlar geliştirmeleri amaçlanmaktadır (Gül, 2013). Örneğin, bir sosyal bilgiler dersinde endüstriyel devrimin tarihi işlenirken, öğrencilerin aynı zamanda bu dönemin çevre üzerindeki etkileri ve bu etkilerin günümüz çevre sorunlarına nasıl katkıda bulunduğunu anlamaları için ders içeriğine çevre etiği perspektifi dâhil edilebilir.

İnsan-doğa ilişkisi bağlamında, felsefi düşünce açısından bakıldığında, bu ilişki ilkçağlardan beri süregelen ve insanın doğayı anlama çabası ile şekillenen bir ilişkidir (Metin ve Gül, 2020). Modern zamanlarda ise, çevre sorunlarına felsefi bir yaklaşım, insanların çevre bilincini artırarak, çevre sorunlarını kendi sorunları olarak görmelerini ve bu sorunlara karşı sorumluluk almalarını teşvik etmektedir.

Amaç

Bu çalışma, sosyal bilgiler öğretmenliği yüksek lisans öğrencilerinin çevre etiği konusundaki görüşlerini incelemeyi amaçlamaktadır. Ayrıca, elde edilen bulgular, benzer konulardaki diğer yayın sonuçları ile karşılaştırılarak sosyal bilgiler öğretmenliği yüksek lisans öğrencilerinin çevre etiği görüşlerini geliştirmeye yönelik öneriler sunmayı hedeflemektedir.

Çevre etiği bilincinin araştırılması, insanın çevre ile olan ilişkisini derinlemesine anlamamıza katkı sağlar. Bu bağlamda, çevre etiği alanındaki çalışmaların önemini vurgulamaktadır. İnsan davranışlarının çevresel etkilerini kavramak, doğal çevrenin değerini ve korunmasını vurgulamak, etik değerleri çevre politikalarına entegre etmeyi teşvik etmek ve gelecek nesillerin çıkarlarını gözetmek gibi konular, çalışmanın temel odak noktalarını oluşturmaktadır.

Metodoloji

Bu çalışma Dokuz Eylül Üniversitesi Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu tarafından 11/07/2023 tarih ve E-87347630-659.65762 numarası ile onaylanmıştır.

Bu çalışma, sosyal bilgiler öğretmenliği yüksek lisans öğrencilerinin çevre etiği yaklaşımlarını anlamak amacıyla, nitel bir araştırma modeli olan durum çalışması modeli çerçevesinde planlanmıştır. Durum çalışması, zaman, mekân veya araştırmacı tarafından belirlenen kriterlere dayalı olarak detaylı bir şekilde incelenen bir yöntemdir. Bu yöntem, içerik analizi, gözlem, röportaj ve diğer veri toplama tekniklerini kullanarak bir durumu veya olayı derinlemesine inceleyerek kapsamlı bir anlayış elde etmeyi amaçlamaktadır (Büyüköztürk vd., 2017; Yin, 2017).

Çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sosyal Bilimler Öğretmenliği yüksek lisans programına devam eden 24 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde, araştırmanın hedeflediği bağlamı kapsamlı bir şekilde ele almak amacıyla amaçlı örnekleme yöntemi benimsenmiştir. Amaçlı örnekleme yöntemi, araştırma konusuyla doğrudan ilişkili bireylerin bilinçli bir şekilde seçilmesini sağlayan bir yöntemdir. Nitel araştırmalarda genelleme kaygısı bulunmadığı için amaçlı örnekleme yöntemi, derinlemesine bilgi edinmeyi hedefleyerek araştırmanın odaklandığı bağlamla ilgili özgün bilgiler sağlar (Neuman, 2012; Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Veri toplama aracı ve verilerin toplanması

Veri toplama süreci için benimsenen yöntem görüşme tekniğidir, bu da katılımcıların deneyimlerini, görüşlerini ve anlayışlarını daha derinlemesine ve detaylı bir şekilde anlamayı amaçlar (Punch, 2005). Çalışma kapsamında kullanılan veri toplama aracı ise yapılandırılmış görüşme formudur. Yapılandırılmış görüşme formları, belirli bir konu çerçevesinde gerçekleştirilen görüşmelerde katılımcılarla esneklik sınırlarını belirler ve konuya odaklı benzer sonuçlara ulaşmayı hedefler (Akman Dömbekci ve Erişen, 2022). Bu form, farklı zamanlarda uygulandığında tutarlı sonuçlara ulaşmayı kolaylaştırabilir (Yalın Uçar, 2012).

Çevre etiği yaklaşımlarını belirlemek amacıyla oluşturulan yapılandırılmış görüşme formu, 10 adet açık uçlu sorudan oluşmaktadır ve Ek-1'de sunulmuştur. Görüşme verileri, 2023 Haziran-Ağustos ayları arasında çevrimiçi araçlar kullanılarak toplanmıştır.

Veri analizleri

Çalışma kapsamında, verilerin analizi için betimsel ve içerik analizi yöntemleri benimsenmiştir. Betimsel analiz, araştırma hedefiyle katılımcılar arasındaki ilişkiyi değerlendirmek için kullanılmıştır (Altunışık vd., 2010). İçerik analizi ise, daha derinlemesine kavramları ve bilgileri elde etmek için betimsel analizde ulaşılamayan iç görüleri ulaştırmak amacıyla uygulanmıştır (Koçak ve Arun, 2013). Bu yöntemler,

araştırmanın verilerini sistematik bir şekilde analiz etmeye ve anlamlandırmaya yönelik bir çerçeve sağlamıştır.

Nitel araştırmalarda, görüşme formuyla elde edilen bilgilerin analiz aşamasına geçilmeden önce, belirli bir süreç içerisinde titizlikle değerlendirilmesi ve işlenmesi gerekmektedir. Bu süreç, verilerin ayrıştırılması, kodlanması, kavramsal analiz ve tematik analiz gibi yöntemlerle derinlemesine incelenmesini içermektedir (Karahana vd., 2022).

Araştırmada görüşmelerden kaydedilen verilerin transkripsiyon işlemine tabi tutulması ilk adım olarak gerçekleştirilir. Transkripsiyon sonucunda, araştırma konusuyla ilgili olan veriler titizlikle incelenir ve veri azaltma yöntemleri kullanılarak analiz için daha uygun ve anlamlı hale getirilir (Gürbüz ve Şahin, 2017). Araştırmacının görüşme süreci boyunca elde ettiği notlar da analiz sürecine dâhil edilmelidir (Meriam, 2013).

Elde edilen veriler, kodlama işlemiyle kategorilere ve temalara dönüştürülerek yapılandırılmalıdır. Bu çalışmada, kodlamalar kategorileri nitelendirecek şekilde yapılmıştır. Analiz sonuçları, elde edilen bulguların anlaşılabilirliği açısından görsel araçlar kullanılarak tablolar halinde sunulmuştur (Üzümcü ve Vural, 2016).

Nitel araştırmalarda, veri toplama araçlarının güvenilirliğini değerlendirmek için çeşitli yöntemler bulunmaktadır. Bu araştırmada, çalışma verileri üç uzman tarafından titizlikle kodlanmıştır, böylece analiz sürecinde güvenilirlik ve uzlaşma sağlanması hedeflenmiştir. Miles ve Huberman (1994) tarafından geliştirilen formül vasıtasıyla hesaplanan kodlar arasındaki uyumun %75 olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların tanımlayıcı özelliklerinin frekans ve yüzde dağılımları analiz edilmiş ve tablolar halinde sunulmuştur. Katılımcılar "K" koduyla belirtilerek, kategorilerin daha açık bir şekilde ifade edilebilmesi amacıyla veriler doğrudan alıntı yöntemiyle desteklenmiştir.

Bulgular

Katılımcıların çevre etiği kavramı hakkındaki görüşleri Tablo 1’de belirtilmiştir.

Tablo 1. Çevre etiği kavramı konusunda katılımcıların görüşleri

Çevre Etiği Kavramı Tanımı	Katılımcılar	n
1 Çevre bilinci ve duyarlılığı	K3, K13, K16, K18, K23, K24	6
2 Çevreyi koruma	K5, K8, K10, K16	4
3 Çevreye duyulan saygı	K7, K8, K13, K15	4
4 Çevre ahlakı	K1, K6, K14, K23	4
5 Çevreye karşı sorumluluk	K9, K12, K18, K20	4
6 Çevre yaklaşımları	K4, K6, K11	3
7 Canlıları koruma	K8, K17	2
8 Çevreye uyum sağlama	K9, K21	2
9 Çevre sorunları	K19, K20	2

10	Çevre ve etik kavramlarının birleşimi	K2	1
11	Topluma duyulan saygı	K15	1
12	İnsan-Çevre uyumu	K22	1

Tablo 1'e göre katılımcıların çevre etiği kavramı hakkındaki görüşleri incelendiğinde; en yüksek orana sahip görüşlerin çevre bilinci ve duyarlılığı, çevreyi koruma, çevreye duyulan saygı olduğu yönündedir. Bazı katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

- ✓ İnsanın bulunduğu ortama zarar vermemesi veya uygun şartlarda kullanması adına yine insanların oluşturduğu belli başlı bir düzen karşımızda bir kişi yok, çevrenin insanlar tarafından kirletiliyorsa insandan dolayı korunması gerekiyor çevre etiği bu problemlen ortaya çıkmıştır. (K5)
- ✓ İnsanın ahlaki olarak çevreye duyduğu saygı. (K7)

Katılımcıların çevre etiğinin ortaya çıkışı hakkındaki görüşleri Tablo 2'de belirtilmiştir.

Tablo 2. Çevre etiğinin ortaya çıkışı hakkında katılımcıların görüşleri

Çevre Etiğinin Ortaya Çıkışı	Katılımcılar	n
1 Çevre ile uyumlu yaşamının bilinmemesi	K1, K2, K5, K7, K8, K9, K14, K15, K16	9
2 Sanayi devrimi	K6, K10, K11, K12, K13, K23	6
3 Çevre sorunları yaşanması	K3, K4, K8, K16, K20, K24	6
4 İnsanların bilinçlenmesi	K17, K18, K21, K22	4
5 Literatür çalışmaları	K2, K19	2

Tablo 2'ye göre, yüksek lisans öğrencilerinin çevre etiğinin ortaya çıkışı hakkındaki görüşleri incelendiğinde; en yüksek orana sahip görüşlerin çevre ile uyumlu yaşamın bilinmemesi, Sanayi Devrimi ve sonrasında çevre sorunlarının yaşanması olduğu yönündedir. Çevre ile uyumlu yaşamın bilinmemesi görüşüne sahip katılımcılardan bazılarının görüşleri şu şekildedir:

- ✓ Sürdürülebilir olması, bir şeyden sadece bir sefer faydalanmak çok sürdürülebilir bir şey değil, insanoğlu olarak çok bencil yaratıklar olduğumuzu düşünüyorum. Bu sebepten dolayı herhangi çevreye karşı, doğaya karşı biz çevreyi doğayı sömürmek istiyoruz. Bunu birden sömürsek yarın bir şey kalmayacak yavaş yavaş sömürelim, çevre etiği bu motivasyonu önlemek için ortaya çıkmış olabilir. (K9)
- ✓ Çevre Etiğinin Ortaya Çıkmasında sosyo-ekonomik faktörler rol oynamıştır. Bu durum şöyle açıklanabilir; İnsanların hem ekonomik hem de sosyal alanda çevreden ve bilhassa doğadan kâinatın varoluşundan beri faydalanmıştır. Bu insanın doğada yarattığı sömürge sistemi gene en çok insanı etkilemiştir. Bundan dolayı çevre etiği olgusu özellikle şu son dönemde yoğun bir şekilde kendine yer bulmuştur. (K14)

Çevre etiği yaklaşımlarının birden fazla öğeyi barındırmasına etken nelerdir? ifadesine katılımcıların verdiği yanıtlar Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Çevre etiği yaklaşımlarını birden fazla kılan unsurlara ait katılımcıların görüşleri

Birden Fazla Çevre Etiği Kavramını Oluşturan Unsurlar	Katılımcılar	n
1 İnsanların farklı düşünce yapıları	K1, K5, K6, K7, K8, K9, K12, K15, K16, K22, K24	11
2 Dönemin ihtiyaçlarının farklılığı	K12, K13, K14, K17, K18, K19	6
3 Etkilenen yapıların farklılığı	K10, K11, K20, K21, K23	5
4 Çevre etiğinin çok boyutlu yapısı	K2, K3, K4, K16	4

Tablo 3'e göre, birden fazla çevre etiği yaklaşımlarını oluşturan unsurlar hakkında en yüksek orana sahip görüşler sırasıyla, insanların farklı düşünce yapıları, dönemin ihtiyaçlarının farklılığı, etkilenen yapıların farklılığı ve çevre etiğinin çok boyutlu yapısı şeklindedir. Öğretmen adaylarından bazılarının görüşleri şu şekildedir:

- ✓ Çünkü bir insanın bir tane düşüncesi olursa 2 insanın 2 düşüncesi olur 8 milyar kişiyiz dünyada 8 milyar farklı düşünce demek. Bu farklı konuları ihtiyaç olarak gören insanlara bağlı 8 milyar insanın 8 milyar zihni var dolayısıyla bundan dolayı olabilir diyorum. Kültürel ve sosyal öğeler de işin içine girmiş olabilir. (K1)
- ✓ Çevre etiğinin çok fazla boyutu var, bu nedenle tek bir şeye odaklanmakta doğru olmaz. (K3)

Çevre etiği yaklaşımları incelendiğinde, katılımcılar arasında en anlamlı olanın belirlenmesiyle ilgili bulgulara göre; insan ve acı merkezci yaklaşımların hiç tercih edilmediği görülmüştür. Katılımcıların %33,34'ü canlı merkezci, %29,16'sı çevre merkezci, %12,5'i çevre ve canlı merkezci ve %12,5'i geleceğe yaklaşımı benimsediklerini ifade etmiştir. Ancak, katılımcıların %12,5'i görüş bildirmemiştir. Bu sonuçlar, çevre etiği konusundaki çeşitli yaklaşımlar arasında önemli bir çeşitliliği yansıtmakta olup, katılımcıların tercih ettikleri etik perspektifleri belirlemede farklı eğilimleri olduğunu ortaya koymaktadır.

Tartışma ve Sonuç

Çevre etiği farkındalığının ölçüldüğü bir tez çalışmasında, öğretmen adaylarının çevre etiği tanımına yönelik sonuçlar, çevrenin gelecek nesillerle paylaşılması, her varlığın değerli ve ahlaki olarak önemli olduğu, çevrenin korunmasının insan refahı için kritik olduğu temel ilkelerin geniş ölçüde benimsendiğini göstermektedir (Özer, 2015). Kalkınma ve eğitim arasındaki ilişkide çevre etiğinin yerinin irdelendiği bir çalışmada, öğretmen adaylarının %63,33'ü çevre etiği kavramını duyduklarını ifade etmiştir, bu da çevre etiği kavramının genel olarak bilindiğini göstermektedir (Dursun, 2023). Öğretmenlerin çevre etiği farkındalık ve yaklaşımlarının incelendiği bir tez çalışmasında, katılımcıların çevre etiği tanımından elde ettikleri puanların ortalama değerine göre farkındalıklarının yüksek olduğu belirtilmiştir (Budak Ballı, 2020). Sosyal bilgiler öğretmenliği yüksek lisans öğrencilerinin çevre etiği kavramına ilişkin görüşlerinin incelendiği bir çalışmada, katılımcıların en çok vurguladığı görüşlerin

çevre bilinci ve duyarlılığı, çevreyi koruma ve çevreye duyulan saygı olduğu gözlemlenmiştir. Bu bulgular, öğretmen adaylarının genel olarak çevrenin önemini fark ettiğini ve çevreyle ilgili sorunlara karşı duyarlı bir eğitimci profili oluşturabileceklerini ortaya koymaktadır.

Öğretmen adaylarının çevre etiği farkındalığının incelendiği bir tez çalışmasında, çevre etiğinin ortaya çıkış nedenleri üzerinde durulmuştur. Eğitim yoluyla ekoloji sorunlarının çözülebileceği, ahlaki duyarlılığın çevre sorunlarının azalmasında etkili olabileceği ve doğal kaynakların korunmasının sürdürülebilir kalkınma için kritik olduğu vurgulanmıştır (Özer, 2015). Başka bir çalışmada, mülkî idare amirlerinin çevre etiği hakkındaki görüşleri incelenmiş; çevre sorunlarının ve çevre hukukunun yetersiz uygulanmasının çevre etiğinin ortaya çıkmasına neden olduğu belirlenmiştir (Mahmutoğlu, 2010). Sosyal bilgiler öğretmenliği yüksek lisans öğrencilerinin çevre etiğinin ortaya çıkışına dair görüşlerinin değerlendirildiği bir çalışmada, en yüksek oranda belirtilen görüşlerin çevre ile uyumlu yaşamın bilinmemesi, sanayi devrimi ve çevre sorunları yaşanması olduğu gözlemlenmiştir. Bu sonuçlar, öğrencilerin çevre etiğine dair farkındalıklarının çeşitli etmenlerden kaynaklandığını ve bu etmenlerin çevre bilincinin oluşmasında önemli bir rol oynadığını göstermektedir.

Sosyal bilgiler öğretmenliği yüksek lisans öğrencilerinin çevre etiği yaklaşımlarını anlamak amacıyla gerçekleştirilen bir tez çalışmasında, katılımcıların antroposentrik, biyosentrik, ekosentrik ve fütürist yaklaşımları sıkça duydukları belirtilmiştir (Dursun, 2023). Öğretmenlerin çevre etiği farkındalık ve yaklaşımlarının ele alındığı başka bir çalışmada, katılımcılar doğa merkezli bir perspektif benimseyerek insanın doğanın bir parçası olduğunu ve doğanın insan için değil, insanların doğa için vazgeçilmez olduğunu vurgulamıştır (Budak Ballı, 2020). Sosyal bilgiler öğretmenliği yüksek lisans öğrencilerinin çoğunluğunun çevre etiği yaklaşımlarını birleştiren ortak noktaları anlamada dikkatli bir tutum sergilediği gözlemlenmiştir. Katılımcıların çevre etiği yaklaşımlarındaki en yüksek oranda kabul edilen unsurlar arasında insanların farklı düşünce yapıları, dönemin ihtiyaçlarının farklılığı, etkilenen yapıların farklılığı ve çevre etiğinin çok boyutlu yapısı yer almaktadır. Canlı merkezci ve çevre merkezci yaklaşımların öne çıktığı görüşünde olan katılımcıların yanı sıra, çeşitli düşünce yapılarına sahip öğrencilerin varlığı, çevre etiği konusunda esnek bir yaklaşım sergileme gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Kalkınma ve eğitim bağlamında çevre etiği etkileşimi üzerine yapılan bir çalışmada, tüm katılımcıların çevre etiği yaklaşımına yakın hissettikleri belirlenmiştir. Bazı katılımcılar tek bir yaklaşımı tercih ederken, diğerleri birden fazla yaklaşımı benimsediklerini ifade etmiştir. Araştırmada öne çıkan sonuç, öğretmen adaylarının çoğunluğunun sürdürülebilir kalkınma yaklaşımını benimsedikleri ve bu tercihin aldıkları dersin etkisi veya sürdürülebilirlik amaçlarına olan yakınlıklarıyla ilişkilendirilebileceğidir (Dursun, 2023).

Bu çalışmada ise katılımcıların çeşitli çevre etiği yaklaşımlarını benimsediği ortaya çıkmıştır. %33,34'ü canlı merkezci, %29,16'sı çevre merkezci, %12,5'i çevre ve canlı merkezci, %12,5'i ise gelecekçi yaklaşımı benimsemiştir. Söz konusu sonuçlar, katılımcıların çevre etiği konusunda farklı perspektiflere sahip olduklarını ve çevreye yönelik çeşitli değerleri ve öncelikleri taşıdıklarını göstermektedir. Özellikle canlı merkezci ve çevre merkezci yaklaşımların daha fazla tercih edilmesi, katılımcıların insan ve doğa ilişkisini önemstediklerini ve çevre koruma konusunda duyarlı

olduklarını göstermektedir. Katılımcıların %12,5'inin görüş belirtmemesi, çevre etiği yaklaşımlarında belirgin bir tercihte bulunamamış olabileceklerini veya düşüncelerini ifade etmekten kaçınmış olabileceklerini göstermektedir. Bu durum, çevre etiği konusunun karmaşık ve çok yönlü olması nedeniyle bazı katılımcıların belirli bir yaklaşımı açıkça benimsemekte zorlanabileceğini düşündürülebilir.

Çevre etiği konusundaki görüş analizi, katılımcıların çevre bilinci, duyarlılığı, koruma ve saygı temalarında geniş bir birleşimi ortaya koymaktadır. Yüksek lisans öğrencilerinin çevre etiğinin ortaya çıkışına dair görüşleri incelendiğinde, çevreyle uyumlu yaşamın bilinmemesi ve Sanayi Devrimi gibi temalar öne çıkmakta, bu durum öğrenci grubunun çevre etiğinin tarihini detaylı şekilde anlamaya yönelik bir ilgisini yansıtmaktadır.

Çevre etiğinin öğretilmesi amacına yönelik değerlendirmelerde, katılımcıların öncelikli hedef olarak gelecek nesillere yaşanabilir bir çevre bırakma, çevre bilincini küçük yaşlarda oluşturma ve çevre ahlakını öğretme gibi temel unsurlara vurgu yaptıkları gözlemlenmiştir. Katılımcıların çoğunluğu eğitim programlarında çevre etiğine gereken önemin verilmediğini ve daha fazla vurgu yapılması gerektiğini belirtmektedir.

Katılımcıların çevre etiği yaklaşımlarını değerlendirdiklerinde, farklı düşünce yapıları, dönemin ihtiyaçlarının farklılığı ve çevre etiğinin çok boyutlu yapısının öne çıkan unsurlar olduğu gözlemlenmiştir. Son olarak, çevre etiği yaklaşımlarının çevresel sürdürülebilirliğe etkisi konusunda genel bir olumlu eğilim belirlenmiş, ancak bazı katılımcıların bu etkinin olmadığını düşündüğü gözlemlenmiştir. Bu sonuçlar, çevre etiği konusunun karmaşıklığına ve çeşitliliğine işaret etmektedir.

Öneriler

Bu bölümde başlıklar halinde önerilerde bulunulmuştur.

- Üniversite Müfredatlarına Çevre Etiği Entegrasyonu: Katılımcılar, genel olarak üniversite eğitimlerinde çevre etiğine yeterli önemin verilmediğini düşünmektedir. Bu bağlamda, üniversiteler disiplinler arası bir yaklaşımla çevre etiğini müfredatlarına entegre ederek öğrencilere geniş bir perspektif sunabilir.
- Farklı Çevre Etiği Yaklaşımlarının Kavranması: Bulgular, katılımcıların çevre etiği yaklaşımlarının farklı odak noktalarını takdir ettiklerini göstermektedir. Eğitim programları, öğrencilere çeşitli çevre etiği yaklaşımlarını sunarak ve bunların teorik temellerini anlatarak öğrencilerin analitik düşünme yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olabilir.
- Çevre Etiği Eğitiminin Temel Eğitim Seviyelerine Yayılması: Eğitim programları, çevre etiği derslerini özellikle ilkökul ve ortaokul seviyelerine yayarak erken yaşlarda çevre bilinci oluşturmayı ve etik değerleri benimsemeyi teşvik edebilir.
- Çevresel Sürdürülebilirlik Kavramının Derinlemesine İncelenmesi: Eğitim programları, çevresel sürdürülebilirlik ilkesinin çeşitli yönlerini ve pratik uygulamalarını ele alarak öğrencilere geniş bir anlayış kazandırabilir.
- Toplumsal Farkındalığın Artırılması İçin İş Birlikleri: Eğitim kurumları, medya, sivil toplum kuruluşları ve hükümetler iş birliği yaparak çevre etiği ve sürdürülebilirlik konularını toplum genelinde daha fazla gündeme getirebilir. Seminerler, konferanslar

ve kampanyalar gibi etkinlikler aracılığıyla toplumsal farkındalık artırılabilir ve çevre etiği değerlerinin benimsenmesi teşvik edilebilir.

Araştırmanın Sınırlılıkları ve Gelecek Araştırmalar

Bu araştırma, 2023 Haziran-Ağustos ayları arasında Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde öğrenim gören Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Yüksek Lisans Programı öğrencileriyle sınırlıdır. Bu çalışma, çevre etiği yaklaşımları görüşme formu sorularından elde edilen analizlerin sonuçları ve araştırmacının ulaşabildiği literatür ile sınırlıdır.

Gelecekteki araştırmalar, üniversitelerde çevre etiği entegrasyonunun öğrenci tutumlarına ve davranışlarına etkilerini daha ayrıntılı bir şekilde incelemeli, farklı çevre etiği yaklaşımlarının anlaşılmasını derinleştirmeli, temel eğitim seviyelerinde çevre etiği eğitiminin etkilerini değerlendirmeli, çevresel sürdürülebilirlik kavramını genişletmeli ve toplumsal farkındalığı artırmak için eğitim kurumları, medya ve sivil toplum kuruluşları arasındaki iş birliklerini ele almalıdır.

Yazar Katkıları

Çalışma yazarlarının birisi yüksek lisans öğrencisi ve bir diğeri öğretim üyesidir. Çalışmanın her aşamasında her yazar katkı sağlamıştır. Her iki yazar da makalenin yayınlanmış halini okuyup kabul etmişlerdir.

Yayın Etiği

Bu çalışma Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu tarafından 11/07/2023 tarih ve E-87347630-659.65762 numarası ile onaylanmıştır.

Çalışmada Araştırma ve Yayın Etiği ilkelerine uyulmuştur.

ORCID

Ali Ekber Gülersoy <https://orcid.org/0000-0003-0338-1366>

Hazan Burkan Akyol <https://orcid.org/0009-0000-1074-7800>

Kaynakça

- Aftab, J., Abid, N., Sarwar, H., & Veneziani, M. (2022). *Environmental ethics, green innovation, and sustainable performance: Exploring the role of environmental leadership and environmental strategy*. Journal of Cleaner Production, 378, 134639. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2022.134639>
- Akman Dömbekci, H., & Erişen, M. A. (2022). Nitel araştırmalarda görüşme tekniği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel Sayı 2), 141-160. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2864475>
- Alkayış, A. (2020). Çevre ve etik ilişkisinin eğitim felsefesi bakımından sorunsallaştırılması. *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 75-98. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1438068>

- Koçak, A., & Arun, Ö. (2013). *İçerik analizi çalışmalarında örneklem sorunu*. Selçuk İletişim, 4(3), 21-28. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/177956>
- Mahmutoğlu, A. (2010). *Türkiye’de kırsal çevre etiği konusunda mülki idare amirlerinin görüşleri*, Türk İdare Dergisi, 468, 103-130. Erişim adresi: [http://www.tid.gov.tr/kurumlar/tid.gov.tr/tum-sayilar\(2\)/2001-2025/2010/Eylul/abdulkadir-mahmutoglu.pdf](http://www.tid.gov.tr/kurumlar/tid.gov.tr/tum-sayilar(2)/2001-2025/2010/Eylul/abdulkadir-mahmutoglu.pdf)
- Mantatov, V., & Mantatova, L. (2015). Philosophical underpinnings of environmental ethics: Theory of responsibility by Hans Jonas. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 214, 1055-1061. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.11.704>
- Meriam, S. B. (2013). *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*. (Çev. Ed. Selahattin Turan). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Metin, A. E., & Gül, A. (2020). *Türkiye’de çevre etiğinin yasal ve kamusal çerçevesi*. Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(16), 252-268. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1296537>
- Metz, Thaddeus, *'Environmental Ethics', A Relational Moral Theory: African Ethics in and beyond the Continent* (Oxford, 2021; online edn, Oxford Academic, 23 Dec. 2021), Erişim adresi: <https://doi.org/10.1093/oso/9780198748960.003.0008>
- Mihailov, N., & Sakelariava, L. (2022). Good and justice in the context of environmental ethics. *Studia Ecologiae Et Bioethicae*, 20(1), 5–13. Erişim adresi: <https://doi.org/10.21697/seb.2022.03>
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded Sourcebook*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Neuman, W. L. (2012). *Toplumsal Araştırma Yöntemleri: Nicel ve Nitel Yaklaşımlar*. İstanbul: Yayın Odası.
- Özer, F. (2015). Fen bilgisi öğretmen adaylarının çevre etiğine yönelik farkındalık düzeylerinin belirlenmesi [Yüksek Lisans Tezi]. Aksaray Üniversitesi
- Punch, K. F. (2005). *Sosyal Araştırmalara Giriş*, (Çev.) Bayrak D., Arslan H. B. ve Z. Akyüz, Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Singh, S. K., Chen, J., Giudice, M. D., & El-Kassar, A. N. (2019). Environmental ethics, environmental performance, and competitive advantage: Role of environmental training. *Technological Forecasting and Social Change*, 146, 203-211. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2019.05.032>
- Tekiroğlu, A., & Hayır-Kanat, M. (2021). *Çevre etiği farkındalığı ve sürdürülebilir çevre tutumu arasındaki ilişki*. ulakbilge, 59, 630–645. Erişim adresi: <https://doi.org/10.7816/ulakbilge-09-59-11>
- Üzümcü, Ö., & Vural, Ö. F. (2016). *Nitel araştırma yöntemine sahip tezlerin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 32, 327-340. Erişim adresi: <https://doi.org/10.16992/ASOS.1342>
- Wienhues, A. (2022). Looking through the microscope: Microbes as a challenge for theorising biocentrism within environmental ethics. *Endeavour*, 46(1-2), 100819. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1016/j.endeavour.2022.100819>
- Yalın Uçar, M. (2012). Öğretmenlik uygulamasına ilişkin durum çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(4), 2637-2660. Erişim adresi: <https://search.trdizin.gov.tr/yayin/detay/140292/ogretmenlik-uygulamasina-iliskin-durum-calismasi>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yin, R. K. (2017). *Case Study Research and Applications, Design and Methods*. SAGE Publications, Inc

Ekler

Ek 1 Görüşme Soruları

- 1- Çevre Etiği kavramı sizlere neler çağrıştırıyor. Kısaca açıkla mısınız?
- 2-Sizce Çevre Etiğinin Ortaya çıkmasında hangi faktörler rol oynamıştır?
- 3- Sizce Çevre Etiği neden öğretilmelidir?
- 4- Aşağıda verilen ve çalışmamızda ele alınması planlanan çevre etiği yaklaşımlarından sizin için en anlamlısı hangisidir. Açıklayabilir misiniz?
 - İnsan merkezci yaklaşım (antroposentrik)
 - Çevre merkezci yaklaşım (ekosentrik/bütüncül/holistik)
 - Canlı merkezci yaklaşım (biyosentrik)
 - Acı merkezci yaklaşım
 - Gelecekçi yaklaşım (fütürist)
- Bunun Sebebi nedir?
- 5- Çevre Etiği konusunda yeni bir yaklaşım geliştirecek olsanız başlangıç içeriğiniz ne olurdu?
- 6- Çevre Etiği Yaklaşımlarını birden fazla kılan unsurlar neler olabilir?
- 7- Çevre Etiği Yaklaşımlarını birbirine benzer ve ayırt edici özellikleri neler olabilir. Açıklayabilir misiniz?
- 8- Çevre etiğine dair eğitim alan bir bireyin tutum ve davranışlarında nasıl değişimler gözlemlenebilir?
- 9- Ülkemizdeki eğitim programlarını genel olarak düşündüğünüzde çevre etiğine yeteri kadar önem verildiğini düşünüyor musunuz, nedenini kısaca açıkla mısınız?
- 10- Çevre Etiği Yaklaşımlarının çevresel sürdürülebilirliğe katkıları hakkında neler düşünüyorsunuz. Düşüncelerinizi söyleyebilir misiniz?
- 10- Çevre Etiği Yaklaşımlarının çevresel sürdürülebilirliğe katkıları hakkında neler düşünüyorsunuz. Düşüncelerinizi söyleyebilir misiniz.?

The Journal of International Social Science Education

ISSN: 2146-6297 (Online) Dergi websayfası: <https://www.dergipark.org.tr/en/pub/issej>

The examination of environmental ethics approaches among master's students in social studies education

Ali Ekber Gülersoy & Hazan Burkan Akyol

To cite this article: Gülersoy, A.E. & Akyol, H.B. (2024). The examination of environmental ethics approaches among master's students in social studies education, The Journal of International Social Science Education, 10(1), 23-45. DOI:10.47615/issej.1446720

To link to this article: <https://doi.org/10.47615/issej.1446720>

© 2024 The Author(s). Reprints and permissions: Authors have permission to share their article after it has been published in ISSEJ/The journal of International Social Science Education, either in print or online as a First Edition

The concept and perspectives of environmental ethics among master's students in social studies education were examined using a case study model, contributing to community environmental awareness. The main finding of the research highlights the preference of master's students in social studies education for an organism-centered approach in environmental ethics, which is a significant contribution to understanding overall student preferences.

The research indicates that the primary goals in the evaluation of environmental ethics education for master's students in social studies education are leaving a sustainable environment for future generations and fostering environmental awareness at a young age.

ISSEJ/The Journal of International Social Science Education is a double peer-reviewed online journal. This article can be used for research, teaching and private studies. Only the authors are responsible for the content of the article. The journal has the copyright of the articles. The publisher cannot be held liable for any loss, transaction, claim or damage arising directly or indirectly in connection with the use of the research material.

All authors are requested to disclose any actual or potential conflict of interest including any financial, personal or other relationships with other people or organizations regarding the submitted work.

The examination of environmental ethics approaches among master's students in social studies education

Ali Ekber Gülersoy Hazan Burkan Akyol

Buca Faculty of Education, Dokuz Eylül University, İzmir, 35150, Turkey

Institute of Educational Sciences, Dokuz Eylül University, İzmir, 35380, Turkey

ÖZ

This qualitative case study aims to evaluate the understanding of environmental ethics among graduate students in social studies education and explore the potential impacts of teaching environmental ethics on the formation of environmental awareness in society. The research emphasizes that participants generally do not prefer anthropocentric and pain-centered approaches but rather adopt a biocentric perspective.

Particularly, in their evaluations regarding the teaching of environmental ethics, it has been observed that the primary objectives include leaving a sustainable environment for future generations, instilling environmental awareness at a young age, and teaching environmental morality. However, the majority of participants believe that the current emphasis on environmental ethics in educational programs is insufficient and express the need for more emphasis.

These findings underscore the importance of enhancements in educational programs to increase students' awareness and commitment to the teaching of environmental ethics. Teachers may need support to enrich their education on environmental ethics and better convey environmental responsibilities to students.

Moreover, increased emphasis on environmental ethics in educational programs is likely to lead to a deeper understanding of environmental issues among students and the development of an ethical perspective for problem-solving.

ARTICLE HISTORY

Received 04 March 2024

Accepted 13 May 2024

KEYWORDS

Environmental education, environmental ethics approaches, social studies teaching graduate students

Type of the paper

Research article

CONTACT

Ali Ekber Gülersoy gulersoy74@gmail.com Buca Faculty of Education, Dokuz Eylül University, İzmir, 35150, Turkey

Hazan Burkan Akyol hzn.brkn.brknhazann@outlook.com Institute of Educational Sciences, Dokuz Eylül University, İzmir, 35380, Turkey

© 2024 The Author(s).

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>), which permits non-commercial re-use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited, and is not altered, transformed, or built upon in any way.

Introduction

Environmental ethics, a philosophical discipline, examines the ethical relationships between humans, the environment, and other beings. It focuses on the value of nature, resource use, conservation, and human responsibilities. This field evaluates environmental issues ethically, using moral theories and principles for decision-making, advocating for the inherent rights and values of nature. Influenced by scientific discoveries, social movements, and political events, environmental ethics has evolved over time, shaped by cross-cultural dialogues and diverse belief systems. The impact of ancient Chinese ecological philosophy and Thoreau's philosophy is significant in this evolution.

Environmental ethics aims to address environmental issues, formulate policies, ensure sustainable resource use, and develop principles for sustainability, ecological justice, and environmental rights. In a world facing increasing environmental issues, environmental ethics plays a crucial role in raising awareness and promoting sustainability.

Teachers' knowledge, assessment skills, and sensitivity to environmental ethics are key in fostering environmental consciousness among students.

Purpose

The aim of this study is to explore the perspectives of social studies master's students on environmental ethics. Additionally, it seeks to provide recommendations for enhancing these perspectives by comparing the findings with existing literature on the topic.

Examining environmental ethics consciousness outlines the human-environment relationship, underscoring the significance of research in environmental ethics. Understanding the environmental impacts of human behavior, advocating for the value and preservation of natural surroundings, promoting the integration of ethical values into environmental policies, and considering the interests of future generations underscore the importance of this study.

The research question is: What are the perspectives of social studies master's students on environmental ethics? This formulated research question aims to comprehensively examine and evaluate the views of social studies master's students on environmental ethics.

Method

This research, structured under a case study model, aims to explore the environmental ethics perspectives among graduate students in social studies. Utilizing the case study approach, which delves deeply into specific criteria set by the researcher, it seeks a comprehensive understanding through content analysis, observation, interviews, and other data collection methods. The study group comprises 24 students enrolled in the Social Studies Teaching master's program at Dokuz Eylül University Institute of Educational Sciences.

Employing purposive sampling, individuals directly relevant to the research topic were consciously selected to enable a thorough investigation within the targeted research context. Given the limited concern for generalization in qualitative research, purposive sampling facilitates context-specific insights, aligning with the study's objectives.

Data collection relied on interviews, a common qualitative research method, to delve into participants' experiences and perspectives. A structured interview protocol with 10 open-

ended questions was utilized to gauge the students' environmental ethics approaches. Data were gathered online between June and August 2023, transcribed using Microsoft Word, and analyzed through descriptive and content analysis methods. Reliability assessment involved coding by three experts, resulting in a 75% agreement rate calculated using Miles and Huberman's (1994) formula.

Findings

This research explores participants' views on environmental ethics, focusing on environmental awareness, conservation, and respect. It highlights the lack of awareness about environmentally compatible living and the emergence of environmental issues post-industrial revolution. The study reveals diverse thought structures, societal needs, affected entities, and the multidimensionality of environmental ethics.

Findings from various studies indicate a widespread acceptance of key environmental ethics principles and a general awareness of the concept among teacher candidates. A study on social studies education graduate students revealed a heightened awareness of environmental issues and a variety of environmental ethics approaches. The preference for anthropocentric and ecocentric approaches suggests a concern for the human-nature relationship and environmental conservation.

The study noted some participants abstaining from expressing their views, possibly due to the complexity of environmental ethics. While there was a generally positive inclination towards the impact of environmental ethics on sustainability, some participants expressed skepticism, reflecting the complexity and diversity inherent in environmental ethics.

Discussion and Conclusion

Studies examining the awareness and approaches of teacher candidates regarding environmental ethics generally indicate that students are aware of and value the concept of environmental ethics. These studies suggest that students embrace the fundamental principles of environmental ethics, such as the need to share the environment with future generations, the value of every living being, and the critical importance of environmental preservation for human well-being. Additionally, the importance of environmental ethics awareness in resolving ecological issues through education, the potential effectiveness of moral sensitivity in reducing environmental problems, and the significance of conserving natural resources for sustainable development are emphasized.

In studies aimed at understanding students' environmental ethics approaches, it is noted that the majority are familiar with biocentric and ecocentric approaches. However, there are also participants with various thought structures among the students. It is observed that various factors, particularly the educational process, play a significant role in the formation of students' awareness of environmental ethics.

Overall, it is evident that teacher candidates hold different perspectives on environmental ethics and harbor various values regarding the environment. These studies highlight the complexity of environmental ethics and the diversity among students, emphasizing the importance of environmental ethics education.

Implication and Suggestions

Participants express concerns about the insufficient emphasis on environmental ethics

within university curricula. They suggest interdisciplinary approaches to integrate environmental ethics, offering students a broader perspective. Moreover, participants appreciate various environmental ethics approaches, indicating the need for educational programs to enhance students' analytical skills by introducing diverse theoretical foundations.

Additionally, introducing environmental ethics courses at primary and middle school levels can foster environmental awareness and ethical values from an early age. Educational programs should also provide a comprehensive understanding of environmental sustainability principles and practical applications.

Collaborations among educational institutions, media, NGOs, and governments are essential for raising societal awareness of environmental ethics and sustainability. Through seminars, conferences, and campaigns, these collaborations can enhance societal awareness and promote the adoption of environmental ethics values. Future research should delve into the impact of environmental ethics integration on student attitudes and behaviors and evaluate the effects of environmental ethics education at basic education levels. Moreover, it should broaden the concept of environmental sustainability and address collaborations among educational institutions, media, and NGOs to enhance societal awareness.

Limitations of the Study and Future Research

This research is limited to the students enrolled in the Social Studies Teaching Master's Program within the Turkish and Social Sciences Education Department of Dokuz Eylül University Institute of Educational Sciences between June-August 2023. The study is confined to the results of analyses obtained from the interview form questions related to environmental ethics approaches and the literature accessible to the researcher.

Future research should delve more deeply into the effects of integrating environmental ethics into university curricula on student attitudes and behaviors, enhance the understanding of different environmental ethics approaches, evaluate the effects of environmental ethics education at primary education levels, broaden the concept of environmental sustainability, and address collaborations among educational institutions, media, and non-governmental organizations to enhance societal awareness.

Author Contributions

The study includes a graduate student and a faculty member as authors. Each author contributed to every stage of the study. Both authors have read and approved the final published version of the article.

Publication Ethics

This study has been approved by the XX University Scientific Research and Publication Ethics Board on 11/07/2023 with approval number E-87347630-659.65762.

Research and Publication Ethics principles have been adhered to in the study.

- Yayınevi. Erişim adresi: <https://iksadyayınevi.com/wp-content/uploads/2023/08/CEVRE-ETİĞİ-YAKLAŞIMLARI-ve-AKIMLARI.pdf>
- Gürbüz, S., & Şahin, F. (2017). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri Felsefe-Yöntem-Analiz*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Karahan, S., Uca, S., & Güdük, T. (2022). *Nitel araştırmalarda görüşme türleri ve görüşme tekniklerinin uygulanma süreci*. *Nitel Sosyal Bilimler*, 4(1), 78-101. Erişim adresi: <https://doi.org/10.47105/nsb.1118399>
- Kasalak, M. A., Yurcu, G. & Akıncı, Z. (2018). *Üniversite öğrencilerinin ekosentrik, antroposentrik ve çevreye yönelik antipatik tutumlarının değerlendirilmesi: Akdeniz Üniversitesi İİBF Örneği*. *Journal of Tourism Intelligence and Smartness*, 1(2), 24-33. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/609834>
- Kayaer, M. (2013). *Çevre ve Etik Yaklaşımlar*. Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, 1(2), 63-76. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1025381>
- Kılıç, S. (2008). *Çevre Etiği Ortaya Çıkışı, Gelişimi ve Sonuçları*. Ankara: Orion Kitabevi.
- Kirac, T. O., Yıldız, M., & Cobanoğlu, N. (2012). Role of the news in the education of environmental ethics: A Critical approach. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 47, 938-942. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.06.760>
- Koçak, A., & Arun, Ö. (2013). *İçerik analizi çalışmalarında örneklem sorunu*. Selçuk İletişim, 4(3), 21-28. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/177956>
- Mahmutoğlu, A. (2010). *Türkiye’de kırsal çevre etiği konusunda mülki idare amirlerinin görüşleri*, *Türk İdare Dergisi*, 468, 103-130. Erişim adresi: [http://www.tid.gov.tr/kurumlar/tid.gov.tr/tum-sayilar\(2\)/2001-2025/2010/Eylul/abdulkadir-mahmutoglu.pdf](http://www.tid.gov.tr/kurumlar/tid.gov.tr/tum-sayilar(2)/2001-2025/2010/Eylul/abdulkadir-mahmutoglu.pdf)
- Mantatov, V., & Mantatova, L. (2015). Philosophical underpinnings of environmental ethics: Theory of responsibility by Hans Jonas. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 214, 1055-1061. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.11.704>
- Meriam, S. B. (2013). *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*. (Çev. Ed. Selahattin Turan). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Metin, A. E., & Gül, A. (2020). *Türkiye’de çevre etiğinin yasal ve kamusal çerçevesi*. Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(16), 252-268. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1296537>
- Metz, Thaddeus, 'Environmental Ethics', *A Relational Moral Theory: African Ethics in and beyond the Continent* (Oxford, 2021; online edn, Oxford Academic, 23 Dec. 2021), Erişim adresi: <https://doi.org/10.1093/oso/9780198748960.003.0008>
- Mihailov, N., & Sakelarieva, L. (2022). Good and justice in the context of environmental ethics. *Studia Ecologiae Et Bioethicae*, 20(1), 5–13. Erişim adresi: <https://doi.org/10.21697/seb.2022.03>
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded Sourcebook*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Neuman, W. L. (2012). *Toplumsal Araştırma Yöntemleri: Nicel ve Nitel Yaklaşımlar*. İstanbul: Yayın Odası.
- Özer, F. (2015). Fen bilgisi öğretmen adaylarının çevre etiğine yönelik farkındalık düzeylerinin belirlenmesi [Yüksek Lisans Tezi]. Aksaray Üniversitesi
- Punch, K. F. (2005). *Sosyal Araştırmalara Giriş*, (Çev.) Bayrak D., Arslan H. B. ve Z. Akyüz, Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Singh, S. K., Chen, J., Giudice, M. D., & El-Kassar, A. N. (2019). Environmental ethics, environmental performance, and competitive advantage: Role of environmental training. *Technological Forecasting and Social Change*, 146, 203-211. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2019.05.032>
- Tekiroğlu, A., & Hayır-Kanat, M. (2021). *Çevre etiği farkındalığı ve sürdürülebilir çevre tutumu arasındaki ilişki*. *Ulakbilge*, 59, 630–645. Erişim adresi:

<https://doi.org/10.7816/ulakbilge-09-59-11>

Üzümçü, Ö., & Vural, Ö. F. (2016). *Nitel araştırma yöntemine sahip tezlerin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 32, 327-340. Erişim adresi:

<https://doi.org/10.16992/ASOS.1342>

Wienhues, A. (2022). Looking through the microscope: Microbes as a challenge for theorising biocentrism within environmental ethics. *Endeavour*, 46(1-2), 100819. Erişim adresi:

<https://doi.org/10.1016/j.endeavour.2022.100819>

Yalın Uçar, M. (2012). Öğretmenlik uygulamasına ilişkin durum çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(4), 2637-2660. Erişim adresi:

<https://search.trdizin.gov.tr/yayin/detay/140292/ogretmenlik-uygulamasina-iliskin-durum-calismasi>

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yin, R. K. (2017). *Case Study Research and Applications, Design and Methods*. SAGE Publications, Inc

Appendix

Appendix 1 Interview Questions

- 1- What does the concept of Environmental Ethics evoke for you? Could you briefly explain?
- 2- In your opinion, what factors have played a role in the emergence of Environmental Ethics?
- 3- Why do you think Environmental Ethics should be taught?
- 4- Among the environmental ethics approaches listed below, which one is the most meaningful to you and why? Could you explain?
 - Anthropocentric approach
 - Ecocentric/holistic approach
 - Biocentric approach
 - Suffering-centered approach
 - Futurist approach

What is the reason for this?
- 5- If you were to develop a new approach to Environmental Ethics, what would be your starting content?
- 6- What could be the factors that make Environmental Ethics approaches more than one?
- 7- What could be the similar and distinguishing features of Environmental Ethics approaches? Can you explain?
- 8- How can changes be observed in the attitudes and behaviors of an individual who has received education in Environmental Ethics?
- 9- When you think about the education programs in our country in general, do you think that sufficient importance is given to environmental ethics? Could you briefly explain why?

10- What are your thoughts on the contributions of Environmental Ethics approaches to environmental sustainability? Could you share your thoughts?